

PROJEKTO NR. 09.4.3-ESFA-V-834-03-0001 „MASTER-PRO DARBINĖJE VEIKLOJE ĮGYJAMŲ AUKŠTO MEISTRIŠKUMO KVALIFIKACIJŲ POSISTEMĖS MODELIO SUKŪRIMAS“ VEIKSMO „ATNAUJINTAS DOKUMENTŲ PAKETAS, SKIRTAS DARBDAVIŲ ASOCIJUOTOMS STRUKTŪROMS, SIEKIANČIOMS KURTI DARBINĖJE VEIKLOJE ĮGYJAMAS AUKŠTO MEISTRIŠKUMO KVALIFIKACIJŲ POSISTEMES“

4 PRIEDAS. MEISTRIŠKUMO KVALIFIKACIJŲ SUSIEJIMO SU PROFESINIAIS STANDARTAIS IR JUOSE APRAŠYTOTIS KVALIFIKACIJOMIS GAIRĖS

Turinys

Įvadas	2
1. Bendrosios meistriškumo kvalifikacijų susiejimo su profesiniais standartais ir juose aprašytomis kvalifikacijomis gairės	2
1.1. Profesinių standartų ir juose aprašytų kvalifikacijų samprata	2
1.2. Profesinių standartų struktūra ir jų rengimas	3
1.3. Kvalifikacijų aprašų, pateiktų profesiniuose standartuose, struktūra ir rengimas ..	5
2. Rekomendacijos meistriškumo kvalifikacijoms susieti su profesiniais standartais ir juose aprašytomis kvalifikacijomis	6
Šaltiniai	8

Įvadas

Meistriškumo kvalifikacijų posistemės kūrimu siekiama sudaryti galimybę darbdaviams bei darbuotojams įvertinti ar įsivertinti darbinėje veikloje įgytas kompetencijas ir suteikti arba įgyti meistriškumo kvalifikaciją, kuri remiasi darbdavių atstovų nustatytu kompetencijų rinkiniu (aprašu). Kvalifikacijų formuotojai priima sprendimą dėl kvalifikacijų turinio, lygmenų, kuriems jie priskiria aktualias kompetencijas. Pagrindinis skirtumas tarp meistriškumo kvalifikacijų ir profesiniuose standartuose aprašytų kvalifikacijų – pastarosios apima kompetencijas, kurios įgyjamos mokantis (studijuojant) formaliojo švietimo įstaigose, o meistriškumo kvalifikacijos suteikiamos įrodžius, kad asmuo įgijo tam tikras kompetencijas darbinėje veikloje, dažniausiai neformalioju būdu. Meistriškumo kvalifikacijų formuotojai gali nuspręsti pasiūlyti papildyti profesinius standartus meistriškumo kvalifikacijomis arba pakoreguoti jau į profesinius standartus įtrauktų kvalifikacijų turinį.

Šiame dokumente pristatoma profesinių standartų samprata, jų rengimo etapai ir pateikiamos rekomendacijos meistriškumo kvalifikacijoms susieti su profesiniais standartais bei juose aprašytais kompetencijomis. Dokumentas skirtas meistriškumo kvalifikacijų formuotojams, planuojantiems meistriškumo kvalifikacijų susiejimą su profesiniais standartais.

1. Bendrosios meistriškumo kvalifikacijų susiejimo su profesiniais standartais ir juose aprašytais kvalifikacijomis gairės

1.1. Profesinių standartų ir juose aprašytų kvalifikacijų samprata

Profesinis standartas – vienas svarbiausių Lietuvos kvalifikacijų sistemos elementų, kuriame aprašomos ūkio sektoriui arba jo daliai reikalingos visų lygmenų kvalifikacijos, jas sudarančios kompetencijos ir kvalifikacijos suteikimo reikalavimai. Profesiniai standartai rengiami socialinio dialogo būdu, į jo rengimo ir aptarimo procesus įtraukiant visas suinteresuotąsias puses (valstybės įstaigas, švietimo įstaigas, darbdaviams ir darbuotojams atstovaujančias organizacijas), tačiau bene svarbiausią vaidmenį šiame procese atlieka verslo atstovai, nes standartais siekiama suteikti informaciją švietimo sistemai apie darbo rinkoje jaučiamus kvalifikacijų ir kompetencijų poreikius.

Profesinis standartas rengiamas konkrečiam ūkio sektoriui (jo daliai), taip sudarant galimybę vienu metu iširti visų lygmenų kvalifikacijas, jas apibrėžti skaidriai ir sistemingai, numatant perėjimą iš vieno kvalifikacijų lygmens į kitą ar judėjimą tarp to paties lygmens kvalifikacijų.

2021 m. pabaigoje buvo parengti arba baigiami rengti šių sektorių profesiniai standartai¹:

¹ Aktualus profesinių standartų sąrašas: <https://www.kpmc.lt/kpmc/kvalifikaciju-formavimas/standartai-2/profesiniai-standartai/>

1. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų sektoriaus profesinis standartas
2. Aplinkos apsaugos sektoriaus profesinis standartas
3. Architektūros sektoriaus profesinis standartas
4. Chemijos sektoriaus profesinis standartas
5. Elektros įrangos, kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamybos sektoriaus profesinis standartas
6. Energetikos sektoriaus profesinis standartas
7. Informacinių ir ryšių technologijų sektoriaus profesinis standartas
8. Mašinų ir įrangos gamybos, transporto priemonių gamybos, techninės priežiūros ir remonto sektoriaus profesinis standartas
9. Medienos ir medienos gaminių, baldų, popieriaus ir popieriaus gaminių gamybos sektoriaus profesinis standartas
10. Nekilnojamojo turto operacijų, finansinių, apskaitos ir draudimo paslaugų sektoriaus profesinis standartas
11. Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamybos sektoriaus profesinis standartas
12. Paslaugų administravimo, įstaigų aptarnavimo ir saugos užtikrinimo veiklos sektoriaus profesinis standartas
13. Poligrafijos, žiniasklaidos ir reklamos sektoriaus profesinis standartas
14. Prekybos sektoriaus profesinis standartas
15. Socialinių paslaugų sektoriaus profesinis standartas
16. Statybos sektoriaus profesinis standartas
17. Sveikatos priežiūros ir grožio paslaugų sektoriaus profesinis standartas
18. Švietimo sektoriaus ir bibliotekų veiklos profesinis standartas
19. Tekstilės, aprangos ir odos dirbinių gamybos sektoriaus profesinis standartas
20. Transportavimo ir saugojimo paslaugų sektoriaus profesinis standartas
21. Turizmo, sporto, pramogų ir poilsio paslaugų sektoriaus profesinis standartas
22. Vaizduojamojo meno paslaugų ir dailiųjų dirbinių gamybos sektoriaus profesinis standartas
23. Viešojo administravimo sektoriaus profesinis standartas
24. Virinamų ir lituojamų metalo gaminių (išskyrus mašinas ir įrenginius) bei transporto priemonių (išskyrus variklines) ir jų įrangos gamybos ir remonto sektoriaus profesinis standartas
25. Žemės ūkio, miškininkystės, žuvininkystės, veterinarinės veiklos ir maisto produktų gamybos sektoriaus profesinis standartas

Su standartais galima susipažinti Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro (KPMPC) tinklalapyje <http://www.kpmpc.lt>.

1.2. Profesinių standartų struktūra ir jų rengimas

Profesinio standarto turinys formuojamas remiantis kvalifikacijų tyrimais bei vadovaujantis Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašu, Lietuvos profesijų klasifikatoriumi, Profesinių standartų rengimo, atnaujinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašu ir Profesinio standarto rengimo metodika. Profesinių standartų rengimo grupę sudaro darbdavių ir švietimo įstaigų atstovai. Profesinio standarto projektui aptarti organizuojamos viešosios konsultacijos, o galutinis standarto projekto svarstymas vyksta atitinkamame

sektoriniame profesiniame komitete, sudarytame iš valstybės, savivaldybių institucijų, įstaigų ir socialinių partnerių atstovų. Profesiniai standartai atnaujinami ne rečiau kaip kartą per penkerius metus.

Profesinio standarto turinį sudaro:

1. Ūkio sektoriaus ar jo dalies apibrėžimas pagal atitinkamam ūkio sektoriui ar jo daliai priskirtinas ekonominės veiklos rūšis;
2. Ekonominės veiklos rūšims, priskirtinoms atitinkamam ūkio sektoriui ar jo daliai, vykdyti būtinų kvalifikacijų pagal Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašą ir Europos kvalifikacijų sandarą, patvirtintą 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacijoje dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo (OL 2017 C189, p. 15), sąrašas;
3. Ūkio sektoriaus ar jo dalies kvalifikacijų aprašai.

Pagrindinės profesinio standarto rengimo veiklos (rengimo žingsniai):

1.3. Kvalifikacijų aprašų, pateiktų profesiniuose standartuose, struktūra ir rengimas

Kvalifikacijų aprašai yra pagrindinė profesinių standartų dalis. Kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, kvalifikacija – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma.

Kvalifikacijos apraše pateikiama ši informacija:

- kvalifikacijos pavadinimas ir lygmuo pagal LTKS;
- kvalifikacijos apibūdinimas (veiklos objektas, tipinės darbo priemonės ir darbo sąlygos, ypatingi reikalavimai sveikatai (jei taikomi) ir kita papildoma informacija);
- kvalifikacijos vienetai, kompetencijos ir kompetencijų ribos;
- reikalavimai asmeniui kvalifikacijai ar savarankiškai jos daliai įgyti (reikalavimai turimam išsilavinimui (jeigu taikomi) ir (arba) kvalifikacijai (jeigu taikomi), ir (arba) profesinei patirčiai (jeigu taikomi);
- atitinkamoms kvalifikacijoms įgyti taikomi reikalavimai pagal Europos Sąjungos teisės aktus, tarptautines sutartis ar Lietuvos Respublikos teisės aktus (jeigu taikomi);

- kompetencijų vertinimo reikalavimai;
- kvalifikacijos atitiktis Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams (jeigu taikoma).

Kvalifikacijų sąrašas sudaromas remiantis kvalifikacijų tyrimu. Kvalifikacijų tyrimo informacija taip pat naudojama rengiant kvalifikacijos aprašą (formuluojant kvalifikacijos vienetus, kompetencijas, aprašant kompetencijų ribas bei pildant kitą informaciją).

2. Rekomendacijos meistriškumo kvalifikacijoms susieti su profesiniais standartais ir juose aprašytomis kvalifikacijomis

Siekiant, kad meistriškumo kvalifikacijos įgytų formalios, valstybinės kvalifikacijos statusą ir būtų įtrauktos į atitinkamą profesinį standartą bei registruotos Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registre, būtina užpildyti nustatytos formos kvalifikacijos aprašą (1 intarpas).

1 intarpas. Kvalifikacijos aprašo forma

Kvalifikacijos pavadinimas:....., LTKS XX

<i>Kvalifikacijos apibūdinimas</i>	Veiklos objektas: Tipinės darbo priemonės: Tipinės darbo sąlygos: Papildoma informacija:	
<i>Pagrindiniai kvalifikacijos vienetai (nurodant jų lygmenį pagal LTKS)</i>	<i>Kompetencijos</i>	<i>Kompetencijų ribos</i>
1. XXX (LTKS XX)	1.1.	
	1.2.	
2. XXX (LTKS XX)	2.1.	
	2.2.	
<i>Specializacijos kvalifikacijos vienetai (nurodant jų lygmenį pagal LTKS)</i>	<i>Kompetencijos</i>	<i>Kompetencijų ribos</i>
1. XXX (LTKS XX)	1.1.	
	1.2.	

2. XXX (LTKS XX)	2.1.	
	2.2.	
<i>Reikalavimai asmens kvalifikacijai ar savarankiškai jos daliai įgyti (reikalavimai turimam išsilavinimui, kvalifikacijai, profesinei patirčiai) (jeigu taikomi)</i>		
<i>Kvalifikacijai įgyti taikomi reikalavimai pagal Europos Sąjungos teisės aktus, tarptautines sutartis ar Lietuvos Respublikos teisės aktus (jeigu taikomi)</i>		
<i>Kompetencijų vertinimo reikalavimai</i>		
<i>Kvalifikacijos atitiktis Europos Sąjungos ir tarptautiniams standartams (jeigu taikoma)</i>		

Išanalizavus aprašą, kompetentinga institucija priima sprendimą dėl profesinio standarto atnaujinimo ir apie sprendimą informuoja pasiūlymus pateikusį subjektą. Šis sprendimas turi būti suderintas su atitinkamu sektoriniu profesiniu komitetu ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Sektorinis profesinis komitetas bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerija savo ruožtu taip pat įvertina kvalifikacijos aprašo pasiūlymą.

Kompetentingai institucijai ir sektoriniam profesiniam komitetui pritarus naujai kvalifikacijai, atitinkamai papildomas profesinis standartas, kvalifikacija įregistruojama Kvalifikacijų, studijų ir mokymo programų registre. Įregistravus kvalifikaciją nacionaliniame registre ji tampa vieša.

Šaltiniai

1. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (2019). Profesinio standarto rengimo ir atnaujinimo metodika.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 30 d. nutarimas Nr. 428 „Dėl Profesinių standartų rengimo, atnaujinimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
3. Lietuvos Respublikos 2019 m. liepos 24 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 764 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimo Nr. 535 „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.
4. Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro informacija profesinių standartų rengėjams: <https://www.kpmc.lt/kpmc/kvalifikaciju-formavimas/standartai-2/informacija-standartu-renejams/>
5. Profesiniai standartai: <https://www.kpmc.lt/kpmc/kvalifikaciju-formavimas/standartai-2/profesiniai-standartai/>